

3 Over vrienden gesproken!

Doelstelling

In deze les zien leerlingen hoe vriendschappen tussen mensen functioneren. Wat is hierbij de functie van macht en welke invloed kan dat op de verhoudingen hebben.

Verantwoording

In het Davidverhaal komen we verschillende vormen van vriendschappen tegen. In hoofdstuk drie vallen twee vriendschappen op die verschillend van aard zijn, namelijk de vriendschap van David met Saul en de vriendschap van David met Jonathan.

Werkwijze

1. Introductie van het woord **vriendschap** aan de hand van een associatiespin. *
2. Bij het bespreken van werkblad 3a wordt duidelijk, dat er verschillende vormen van vriendschap zijn en dat macht steeds een eigen rol heeft. *
3. Gezamenlijk lezen van hoofdstuk 3 van het Davidverhaal. *
4. Gesprek over vriendschappen naar aanleiding van het derde hoofdstuk van het Davidverhaal. *
5. Invullen van werkblad 3b naar aanleiding van het gesprek over het Davidverhaal. *
6. Naar aanleiding van het bovenstaande kunt u met de leerlingen verder gaan met de werkbladen 3c. **
7. Enveloppenspel: wat betekent vriendschap voor mij? ***
8. Extra gesprekspunt: 'Vriendschappen tussen gelijke seksen'. (Schaduwverhaal op werkblad 3d) ***

Uitwerking van de werkwijze

1. Introductie op het woord vriendschap.
U maakt een associatiespin door het woord **vriendschap** midden op een stuk papier of op het bord te schrijven.
De woorden die geassocieerd worden, kunnen zijn: vakantie vriendjes, clubs, verhuizen, spelen, eruit liggen, pesten, ruzie, onbereikbare vrienden, knuffels, fantasievriendjes, oud, jong, geheimen, dieren, boezemvrienden, hartsvrienden, alleen met jongens, alleen met meisjes, jaloezie.

Aan de hand van de genoemde woorden noteert u een aantal deelthema's. De deelthema's kunnen zijn: vriendschap met ouderen, vriendschap tussen gelijke seksen, vriendschap alleen op school, klikjesvorming, etc.

Daarna maakt u een tweede associatiespin rondom het woord **verliefd**. Deze komt naast

de associatiespin van vriendschap te staan.

De woorden die bij verliefd geassocieerd worden kunnen zijn: ontmoeting, uit elkaar, pijn doen, knuffelen, vertrouwen, zoenen, trouwen, feestjes, "aan" maken, blozen, verlegen zijn, uit je dak gaan, jongens/jongens, meisjes/meisjes, briefjes schrijven, meisjes/jongens, seks, angst.

2. Nu gaat u in op de ingevulde voorbeelden van werkblad 3a waarop voorbeelden staan van misbruik van macht bij vriendschappen, verliefdheden en andere relaties.

Om ten koste van alles ergens bij te horen, kan men makkelijk zijn toevlucht nemen tot machtsmisbruik. Dit kan zijn door diegenen te pesten die buiten de groep vallen, door huiswerk voor anderen te maken om in de gunst te komen, door de leider van de groep altijd gelijk te geven, ten koste van anderen. Het nare gevolg hiervan kan zijn, dat wanneer men dat niet meer doet, men zelf in de steek wordt gelaten of buiten de groep wordt geplaatst. (Elkaar laten vallen).

Hierna kunt u het begrip machtsmisbruik opnieuw bespreken aan de hand van de associatiespinnen over vriendschap en verliefdheid: bij welke woorden kan het woord macht goed geplaatst worden?

3. U leest met de leerlingen het derde deel van het Davidverhaal.
4. De leerlingen vullen nu werkblad 3a verder in door zelf voorbeelden van personen te verzinnen met daarbij de reacties van Sanne en Geert. Al werkende zal het hun duidelijker worden wat vriendschappen inhouden en hoe ze functioneren.

Daarna vullen ze werkblad 3b in. Ze zullen hierbij ontdekken dat de vriendschap van David met Saul op een ongelijkwaardige machtsbasis rust, en die van David met Jonathan op een gelijkwaardige basis.

5. Bespreken van de werkbladen 3a en 3b met de leerlingen. Hierna zal hen duidelijk zijn hoe zij werkblad 3c kunnen invullen.
6. Invullen van werkblad 3c. De leerlingen geven hun eigen reactie ten aanzien van de genoemde personen.
7. De leerlingen schrijven op een kaartje nogmaals een associatie bij het woord **vriendschap**. Dit kaartje doen ze in een envelop en brengen die mee voor de volgende les. Herinner hen eraan om hun nummer erbij te vermelden.

8. **Extra gesprekspunt:** 'Vriendschap tussen gelijke seksen' ***

DOELSTELLING

De leerlingen worden er zich van bewust hoe mensen van gelijke seksen met elkaar kunnen omgaan en leren hun gevoelens hierover uiten.

gesprek houden over de omgang tussen gelijke seksen: van formeel tot intiem. Het is belangrijk dat de leerlingen gaan inzien, dat het in het verleden vanzelfsprekend was dat mannen en vrouwen onderling intiem met elkaar omgingen, zoals dat in andere culturen dan de westerse nog steeds vanzelfsprekend is¹.

3. U leest het verhaal op werkblad 3d voor en naar aanleiding van het verhaal kunt u de volgende vragen stellen:
 - waarom lopen de jongens hand in hand?
 - wat vinden de kinderen in het park ervan?
 - de kinderen in het park reageren op een bepaalde manier op de jongens. Welke gevolgen kan dit hebben voor Mickey en Mark? Zullen ze de volgende keer weer zo makkelijk hun vriendschap tonen?
 - wat bedoelt de man in het park te zeggen?
 - wat vinden jullie van wat hij zegt?

Zie voor verdere informatie bij de toelichting het trefwoord: Homofilie en de bijbel.

¹Op het secretariaat van de Stichting is een project verkrijgbaar waarin een hoofdstuk staat, dat dieper ingaat op het thema "homoseksualiteit". Het project is geschikt voor leerlingen vanaf 15/16 jaar. Het is verkrijgbaar onder de titel "Let op je woorden!" en het kost f 24,=.

3a Personen die een rol in mijn leven hebben gespeeld

1 vader

Sanne: wil dat ik verpleegster wordt

Geert: samen naar voetbal

2 moeder

Sanne: eerbied voor de natuur

Geert: begrijpt mij niet

3 leerkracht

Sanne: strijd voor het milieu

Geert: heeft de pik op mij

4 buurman

Sanne: komt altijd zo dicht bij me staan

Geert: postduivenhouder, gezellig

5 buurvrouw

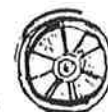
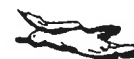
Sanne: actief bij Amnesty International

Geert: heeft een aardige dochter

6 vriend/vriendin

Sanne: kan ik over alles mee praten

Geert: schrijft altijd mijn huiswerk over

3a

7 tante

Sanne: klets-kous

Geert: zegt nare dingen over mijn vader

8 oom

Sanne: autofanaat

Geert: een rare man, begrijp hem niet zo goed

9 dominee, imam, pastoor

Sanne: begrijp hen niet, leggen nooit iets uit

Geert: nooit mee te maken gehad

10 verkering

Sanne: wil altijd zijn zin hebben

Geert: iedereen is jaloers op mij

11

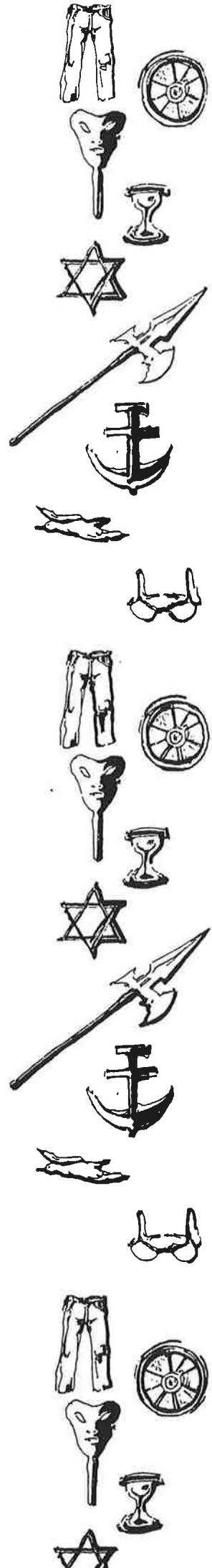
Sanne:

Geert:

12

Sanne:

Geert:

3b

1 Saul

David:

Jonathan:

2 Samuel

David:

Jonathan:

3 Michal

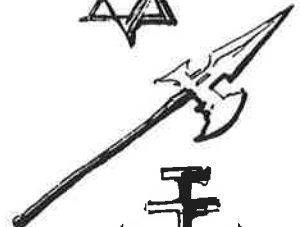
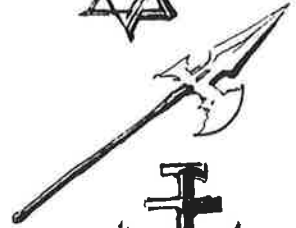
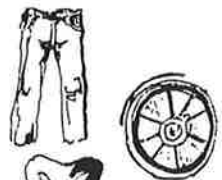
David:

Jonathan:

4 vriend

David:

Jonathan:

3c

Welke rol hebben de volgende personen in jouw eigen leven gespeeld?

1 vader

.....
.....

2 moeder

.....
.....

3 leerkracht

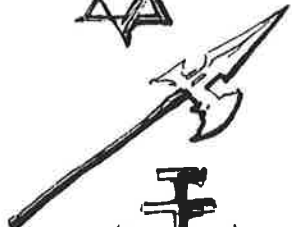
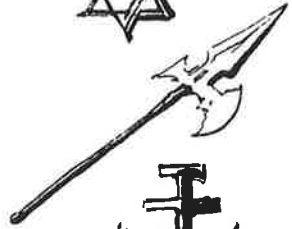
.....
.....

4 buurman

.....
.....

5 buurvrouw

.....
.....

3c

6 vriend/vriendin

.....
.....

7 tante

.....
.....

8 oom

.....
.....

9 dominee, imam, pastoor

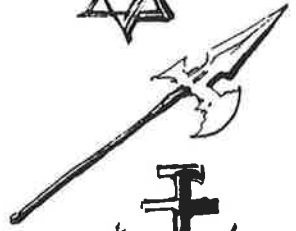
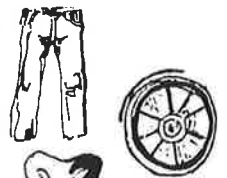
.....
.....

10

.....
.....
.....

11

.....
.....
.....

3d Vrienden

Mark en Mickey zijn beste vrienden. Ze hebben alletwee al een vriendinnetje: Mireille en Marja. In de pauze lopen ze met zijn vieren over het schoolplein, Mark met zijn arm om Mireille geslagen, Mickey en Marja hand in hand. 'Ha, daar gaan de vier M's,' wordt er van alle kanten geroepen. Maar ze trekken zich er niets van aan. Mark en Mickey kennen elkaar al vanaf dat ze heel klein waren. Ze woonden naast elkaar en hun moeders waren bevriend. Ze gingen samen naar de kleuterschool, zaten in hetzelfde voetbalelftal, en toen Mark in groep zes bleef zitten haalde Mickey expres zulke slechte cijfers dat hij ook niet over mocht. Zo bleven ze tenminste bij elkaar.

Soms, na schooltijd, lopen ze met zijn vieren gearmd over straat. Mark zorgt er altijd voor dat hij en Mickey in het midden lopen, met aan elke kant een meisje. Als ze hun vriendinnen bij hun huis hebben afgezet, en ze samen verder lopen, houdt Mark nog steeds zijn arm om Mickeys schouder. Hij voelt de warmte van Mickeys lichaam door zijn jas heen. Het is prettig. Ze praten over alles wat ze die dag hebben meegemaakt, maar vooral over wat ze later gaan doen. Ze willen samen gaan studeren en dan een bedrijf beginnen, zodat ze heel rijk worden. Ze willen voor altijd bij elkaar blijven.

Op een dag lopen ze door het parkje bij het kerkhof. Het is stil in het park. Alleen het geluid van de vogels is te horen en heel in de verte het gezoem van de autoweg. Op een bankje midden tussen de bomen zit een groepje meisjes dat ze kennen van school. Ze hebben hun benen languit over het pad gestrekt. Mickey en Mark kunnen er niet langs.

'Hé flikkers, waar gaat dat heen?' Mark voelt hoe Mickey verstijft. 'Dat gaat jullie niets aan,' zegt Mark. Eén van de meisjes loopt op Mickey af en slaat haar armen om zijn nek. 'Je vriendinnetje vertelde me dat je haar nog nooit gezoend hebt.' Mickey duwt het meisje van zich af en doet een stap bij Mark vandaan. 'Ze zegt dat je het liever met je vriendje doet.' 'Dat liegt ze,' zegt Mickey. Hij krijgt een rode kleur. Vanachter de bomen komen twee jongens naar voren en voegen zich bij de meisjes. Ze beginnen Mark en Mickey tegen elkaar aan te duwen en zeggen dat ze wel eens willen zien hoe twee mietjes met elkaar zoenen.

Plotseling klinkt er vanaf een bankje verderop een schreeuw. Een hoop kranten dat daar al die tijd roerloos had gelegen, begint te bewegen, glijdt op de grond en een boom van een man staat op en loopt op hen toe. Zijn haren sprieten alle kanten uit, zijn kleren zijn gescheurd. Dichtbij gekomen staat de man wankelend stil en steekt zijn wijsvinger dreigend naar voren. De meisjes kruipen verschrikt bij elkaar en slaan de armen om elkaar heen.

Dan pakt de man een meisje bij de hand, hij neemt een jongen bij de hand, trekt ze allebei naar zich toe, geeft ze een kus op hun voorhoofd en zegt: 'Het maakt niet uit wie je liefhebt en hoe je liefhebt, als je maar liefhebt.'

Wankelend loopt de man daarna weer naar zijn bank. Hij gaat liggen, spreidt de kranten over zijn lichaam uit, en dan is het weer stil in het park.

